

1. Наименование на проекта

Фонд за насърчаване на технологичния и екологичен преход на селското стопанство

2. Описание на проекта (цели, основни дейности).

На фона на глобалната здравна и икономическа криза, свързана с пандемичното разпространение на Covid-19, ясно се откроява важната роля на селското стопанство за нормалното функциониране на веригата на предлагане на храни и гарантиране на продоволствената сигурност. Кризисната ситуация обаче доведе до допълнително влошаване на традиционно ниската ликвидност и ограничените инвестиционни възможности на земеделските стопанства. В същото време, от една страна те са изправени и пред все по-задълбочаващи се предизвикателства - промени в климата, нестабилност на земеделските пазари, недостиг на работна ръка и пр., а от друга – пред изпълнението на сериозни изисквания, свързани с опазване на природните ресурси, биоразнообразието, предотвратяване изменението на климата и т. н.

Освен осигуряване на качествени и безопасни храни, на селското стопанство се възлагат и ангажименти за значим принос към целите на зеления и цифровия преход, които трябва да бъдат реализирани в следващите няколко години. Някои от основните очаквания към селскостопанското производство, представени в Стратегията „От фермата до трапезата“ и Стратегията за биоразнообразието, са за ограничаване на зависимостта от пестициди и антимикробни средства, намаляване на прекомерната употреба на торове, разширяване на биологичното земеделие, подобряване на хуманното отношение към животните, възстановяване на биологичното разнообразие.

Селското стопанство има потенциал да произвежда достъпни, безопасни и с високо качество продукти, както и да допринесе за климата, околната среда и биоразнообразието. Това обаче предполага създаване на благоприятни условия за неговото ускорено техническо обновяване и широко навлизане в земеделската практика на дигиталните иновации, позволяващи производството на устойчиви продукти с по-малко ресурси.

Пренастройването на отрасъла и неговото ускорено пренасочване за развитие на основата на нови цифрови и технологични решения е сериозно предизвикателство пред бизнеса. Значим брой земеделски стопанства се нуждаят от подкрепа за осигуряване на финансов ресурс за осъществяване на необходимите инвестиции за модернизация, която ще се отрази положително на тяхната производителност и конкурентоспособност и ще ги подготви за справяне с нарастващите екологични изисквания. Особено, това се отнася за малките и средни стопанства, които изпитват финансови затруднения в най-голяма степен.

В периода след присъединяването на България към ЕС се отчита увеличение на факторната производителност в селското стопанство, което се дължи в най-голяма степен на нарастването на обработваемата земя и на постепенното повишение на средните добиви в растениевъдството и на продуктивността в животновъдството. За периода 2007-2017 г. производителността в сектора бележи ръст от 12%. Този ръст обаче се оценява като недостатъчен, което налага предприемане на мерки, насочени към насърчаване на инвестиционната активност на земеделските стопани.

Разходите за амортизации в българското земеделие растат през последните години, но са доста по-ниски от тези в ЕС, което се дължи на по-ниската капитализация и обезпеченост с дълготрайни материални активи, основно в малките и средни стопанства. Тези класове стопанства са в затруднено положение, с недостиг на капиталов ресурс, за да осъвременят производствените си мощности, да увеличат продуктивността и да намалят зависимостта си

от работна сила. В периода 2015-2017 г. факторната доходност към разходите за амортизации на основен капитал в България е около 13 евро на единица капиталов разход, докато в ЕС-28 този показател е 2,8 евро за единица. Това означава, че нивата на капиталовите разходи у нас са много по-ниски отколкото в ЕС. Високото съотношение между факторна доходност и разходите за използване на капитала показва много по-ниската обезпеченост с техника и технологии в българското земеделие, което е проблем за подобряването на продуктивността и внедряването на иновативни решения, водещи до добри резултати по отношение на климата и околната среда.

Сектор „Селското стопанство“ допринася за 11% от общата сума на емисиите на парникови газове в България (2016 г.), като резултат от дейности и процеси, свързани с производството и преработката на селскостопанска продукция, торене на почвите и третиране на животинските отпадъци. Секторът е основен източник на емисии на N₂O (около 87% от емисиите за страната), дължащи се на неустойчива употреба на минерални торове, управление и третиране на оборски тор. В този контекст, в Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г. за селското стопанство се поставят цели за намаляване на емисиите от земеделска земя, намаляване на емисиите на метан от биологичната ферментация в животновъдството, подобряване управлението на оборския тор, оптимизиране на използването на растителни остатъци, прилагане на водоспестяващи технологии в стопанствата и др. Постигането им е възможно на базата на целенасочени инвестиции на ниво стопанство, свързани с модернизация на производствените процеси и внедряване на екологосъобразни решения.

Както в останалите икономически сектори на страната, пречка за ускореното възстановяване от кризата и за постигане на устойчив растеж на аграрния сектор е ниското ниво на дигитализация на производствените структури. Към настоящия момент инвестициите в цифрови технологии са предимно от частен характер и зависят от икономическите възможности на отделното земеделско стопанство или предприемач. Ниската ликвидност, особено на малките и средни земеделски стопанства, възпрепятства възможността за широка и бърза цифрова трансформация на производствените процеси.

Според проучване сред земеделски стопани, представено в приетата от Министерския съвет през 2019 г. Стратегия за цифровизация на земеделието и селските райони, 86% от анкетираните са заявили, че не използват съвременни цифрови технологии, а 49% от участниците не познават същността на цифровото земеделие. Едва 4% от участващите земеделски стопани предвиждат да насочат над 10% от общо планираните от тях инвестиции за цифровизация. В този контекст, е нужно да се активизират процесите на цифровата трансформация на селското стопанство, допринасяща за увеличаване на продуктивността, добавяне на стойност, подобряване на качеството и безопасността на произведената продукция. Така ще се подобри икономическата устойчивост на земеделските стопанства и на отрасъла като цяло. От друга страна, ресурсите ще бъдат използвани по един по-екологичен и ефективен начин, което ще минимизира негативното въздействие на земеделските дейности върху околната среда, биоразнообразието и ландшафта.

България е разположена в един от регионите, които са особено уязвими към изменението на климата, основно поради нарастването на температурите и екстремните валежи. Разработените сценарии в Националната стратегия за адаптация към изменението на климата (приета с Решение на Министерския съвет от 19.10.2019 г.) в средносрочен и дългосрочен план показват по-интензивни прояви на продължителни суши, горещи вълни, силни валежи и наводнения. Очаква се нарастване на температурите от 1,6 до 3,1°C към 2050 г. и от 2,9 до 4,1°C към 2080 г.

В Стратегията се подчертава, че непредприемането на категорични действия за адаптация на селското стопанство към климатичните промени и за смекчаване на последиците от тях, ще има трайни отрицателни последици не само за продоволствената сигурност и икономическия растеж, но и за природните ресурси и биоразнообразието на страната.

Сред основните опции за адаптиране на земеделските стопанства са очертани внедряването на подходящи поливни системи и на системи и механизми за съхраняване на вода, въвеждането на добри напоителни практики и на иновации при управлението на водите, пречистването на води за собствени нужди и т. н. Предвид ограничените финансови възможности на стопанските оператори в земеделието, е изведена необходимост от подкрепа на инвестиционния процес за приспособяване на стопанствата към предизвикателствата, свързани с климата и устойчивото управление на водите.

Изводите от Анализ на положението по отношение на силните и слабите страни и потенциала за развитие на сектор „Плодове и зеленчуци“, част от Националната стратегия за устойчиви оперативни програми на организации на производители на плодове и зеленчуци в Република България за периода 2017-2025 г., сочат, че устойчивото развитие на сектора се възпрепятства от проблеми като: ограничения достъп до пазара поради невъзможност за посрещане изискванията за качество, особено от дребните производители; остарялото оборудване и ниската степен на механизация на производството и предварителната обработка на продукцията; липсата на оборудване за първоначално съхранение на събраната продукция; затруднения достъп до финансов ресурс за инвестиции поради ограничена кредитоспособност на производителите, ниска степен на организираност на земеделските стопани.

Сред възможностите за възстановяване на потенциала на традиционното за страната производство на плодове и зеленчуци са посочени развитието на къси вериги на доставка, повишаването на организираността на производителите, въвеждането на иновации и модернизиране на процесите в предварителната обработка, маркетинга и пазарната реализация на продукцията.

В Резолюция ЕС (2017/2117(INI)) на Европейския парламент е посочено че кризата в овцевъдството и козевъдството обхваща всички страни от Европейския съюз. Секторите овцевъдство и козевъдство са с най-ниска рентабилност, а ангажираните в този бранш - с най-ниски доходи. Най-важните препоръки в Резолюцията са:

- държавите-членки да обърнат повече внимание на разнообразието на генетичните ресурси в секторите овцевъдство и козевъдство, предвид тяхното значение за производителността (оплодителна способност и т.н.), качеството на продуктите и адаптирането на животните към тяхната среда;
- да се увеличи подкрепата, насочена към иновативни методи и технологии, с цел повишаване на конкурентоспособността на секторите овцевъдство и козевъдство.

В българското животновъдство използването на техниките по изкуствено осеменяване е изключително ограничено, за разлика от останалите държави-членки на ЕС. По отношение на животните от рода на едрите преживни животни (ЕРД) делът на добитата в страната и използвана семенна течност е нисък, което в условията на ограничения, свързани с развитие на пандемии като тази от COVID-19, поставя в риск извършването на дейностите по изкуствено осеменяване.

По данни на отдел „Агростатистика“ на Министерството на земеделието, храните и горите (МЗХГ) през 2020 г. в страната се отглеждат общо 588 905 броя едри преживни животни, в т. ч. женски животни, основно стадо 381 676 броя и 1 561 172 броя овце и кози, в т. ч. 1 313 490 женски разплодни животни. В развъдна дейност, в резултат на която се запазват, развиват и усъвършенстват характеристиките на породите, участват едва около 37% от кравите и биволиците и около 30% от овцете-майки и козите-майки.

По данни на Изпълнителната агенция по селекция и репродукция в животновъдството към МЗХГ, през 2020 г. броят на мъжките разплодни животни от вида ЕРД, включени в регистъра на мъжките разплодници, е 839, като това са животни от местни, приспособени към климатични условия и географска ширина, породи. Същите се използват за естествено покриване, което затруднява процеса по консолидиране на породите, води до близко родствено съешаване и отглеждане на нископродуктивни животни. При комерсиалните

породи се прилага изкуствено осеменяване, като семенният материал, добит от животни, отгледани и преценени у нас представлява около 25%. Този обем на дози разплоден материал не е достатъчен, за да гарантира устойчивостта и сигурността на развъдната дейност при тези породи от ЕРД.

В овцевъдството и козевъдството мъжките разплодни животни са около 10 000 броя, а процентът на изкуствено осеменяване варира между 5% и 7% - крайно недостатъчно за осъществяване на целенасочена развъдна дейност. Още повече, че чрез синхронизиране на еструса и използване на изкуствено осеменяване се създават предпоставки за предвидимост и правилно планиране и провеждане на родилната кампания, съобразно нуждите на пазара.

Тези данни обуславят необходимостта от изграждане/реконструиране и оборудване на общо шест специализирани обекти за събиране и отглеждане на мъжки разплодни животни по порода, тяхната оценка и последващ добив, преценка и аплициране на добития разплоден материал. Чрез реализирането на подобна инвестиция ще се оформят нуклеусовите стада, ще се гарантира създаването на генеалогична структура и формирането на линии в рамките на породата, ще се контролира имбридинга, ще се запази и усъвършенства съществуващото в страната биологично, в генетично отношение, разнообразие.

Гореизложените проблеми налагат да бъдат предприети конкретни действия за стимулиране на операторите в аграрния сектор за осъществяване на промяна на производствения модел за отговор на новите предизвикателства, свързани със зеления и цифровия преход, за скъсяване на веригата на доставка на основни земеделски продукти (плодове и зеленчуци) и за създаване на условия за по-добро управление на генетичните ресурси в животновъдството.

Основна цел на Фонда за насърчаване на технологичния и екологичен преход на селското стопанство е предоставяне на своевременна целева подкрепа на българските земеделски производители, под формата на безвъзмездни средства, за бързо възстановяване от последиците от COVID-19 пандемията, преодоляване на проблемите, които възпрепятстват конкурентоспособността и устойчивостта на аграрния сектор и ускоряване на неговата адаптация към климатичните промени, екологизацията на производството, цифровата трансформация, подобряване на генетичните ресурси.

Фондът за насърчаване на технологичния и екологичен преход на селското стопанство се фокусира върху зелените и цифрови инвестиции и цели нарастване на броя на земеделските стопани, които успешно са адаптирали своите стопанства за справяне с предизвикателствата на зеления и цифров преход.

В рамките на Фонда ще се предоставя безвъзмездна финансова помощ за реализация на целеви инвестиции, за закупуване на материални и нематериални активи за прилагане на дейности, осигуряващи опазване на компонентите на околната среда и смекчаване на последиците от климатичните промени, въвеждащи иновативни производствени и цифрови технологии, технологии за производство и организация в селското стопанство, за автоматизиране на работните процеси, за скъсяване на веригите на доставка и опазване на генетичните ресурси.

Няма да бъдат подпомагани разходи за инвестиции, насочени към привеждане в съответствие с изискванията на действащото законодателство.

Със средства от Фонда ще се насърчават инвестиции в следните четири направления:

- Инвестиции в технологична и екологична модернизация
- Инвестиции в центрове за подготовка за предлагане на пазара и съхранение на плодове и зеленчуци
- Инвестиции за изграждане/реконструкция и оборудване на животновъдни обекти за отглеждане и преценка на мъжки разплодни животни, в т. ч. добив на биологичен материал

от тях;

- Инвестиции, свързани с ефективно управление на води в земеделските стопанства

Направление „Инвестиции в технологична и екологична модернизация“

Безвъзмездната помощ ще се предоставя на регистрирани земеделски стопани.

Индикативен списък на възможните инвестиции:

- оборудване/съоръжения за съхраняване на животински и растителен торов отпадък;
- оборудване/съоръжения за съхраняване на минерални торове, необходими за производствената дейност на стопанството;
- оборудване/съоръжения за производство на енергия от ВЕИ за собствено потребление, включително такива, използващи биомаса;
- оборудване/съоръжения за преработка на отпадъчни суровини от селскостопански продукти, използвани за собствено потребление;
- оборудване за прилагане на прецизно земеделие за опазване на природните ресурси (оптимизиране на почвените обработки, употребата на торове и препарати за растителна защита и др.);
- инвестиции в мобилни кланични пунктове;
- оборудване/съоръжения за превенция на екстремни прояви на неблагоприятни метеорологични явления, като градушки, измръзване, засушаване
- системи и оборудване /включващи софтуер и/или хардуер/ за събиране, обработка и анализ на данни и информация от различните фази по отглеждане, производство, съхранение и продажба на селскостопански продукти (за растениевъдството - за събиране, обработка и анализ, отдалечен контрол, управление и мониторинг на данни за поливни норми, торови норми, състояние на почвата и културите, добиви и др.; за животновъдството – за проследяване на здравословното състояние на животните, норми на хранене, продуктивност, и др.)
- цифрови решения, които подобряват процеса по отглеждане на селскостопанските култури и животни и способстват за оптимизиране на обема на направените вложения;
- автоматизация и роботизация на отделните фази на производствените процеси (за растениевъдството – при торене, растителна защита, управление на климата, превенция от неблагоприятни климатични събития и др.; за животновъдството – въвеждане на системи за механизизирано хранене, доене, поене и почистване, системи за управление и наблюдение на животновъдните стопанства, включително в пчеларството, системи за управление на тора, електропастири, GPS системи за идентифициране на постоянно затревени площи, дроне и др.)
- други активи, свързани с опазване на околната среда, климата и природните ресурси

Направление „Инвестиции в центрове за подготовка за предлагане на пазара и съхранение на плодове и зеленчуци“

Целта на подкрепата по направлението е да се стимулират създаването на къси вериги на доставка, модернизирането и автоматизирането на процесите по събиране, подготовка за пазара и съхранение на пресни плодове и зеленчуци

Получатели на безвъзмездната помощ могат да бъдат: земеделски стопани, организации на производители, кооперации, сдружения на земеделски стопани.

Индикативен списък на възможните инвестиции:

- изграждане/реконструкция на център и инфраструктура за събиране, подготовка за предлагане на пазара (почистване, сортиране, опаковане/пакетиране, етикетиране и др.) и съхранение на плодове и зеленчуци
- оборудване/съоръжения за отделните фази на подготовка на продукцията за

- продажба (приемане, сортиране, калибриране, почистване, пакетиране/опаковане, етикетиране и др.)
- оборудване/съоръжения за складиране и съхранение на продукцията (включително за охлаждане, замразяване, сушене, техника за складиране, бокспалети, каси/щайги за многократна употреба и др.)
- техника за транспортиране на продукцията и др.

Направление „Инвестиции за изграждане/реконструкция и оборудване на животновъдни обекти за отглеждане и преценка на мъжки разплодни животни, в т. ч. добив на биологичен материал от тях“

Получатели на безвъзмездната помощ по направлението могат да бъдат развъдни организации, получили разрешение за осъществяване на развъдна дейност съгласно Закона за животновъдството.

Подкрепата цели насърчаване на развъдно-подобрителната дейност при едрите и дребни преживни животни (ЕРД и ДРД), и по-конкретно - отглеждането на качествени мъжки разплодници с ценни наследствени, биологични и стопански качества, като един от съществените фактори за постигане на бърз генетичен прогрес. По този начин за по-кратък период от време страната би могла да достигне средноевропейското ниво на селекция при тези видове животни. Индикативен списък на възможните инвестиции:

- изграждане/реконструкция на животновъден обект за отглеждане на мъжки разплодни животни със станции за добив, преценка, съхранение и разпространение на семенна течност (обор за отглеждане на животните, помещения за съхранение на фураж, съоръжения за съхранение на течен и твърд тор, помещения за временно карантиниране на животни и др.)
- оборудване, свързано с дейностите по отглеждане на животните
- оборудване на лаборатория за окачествяване, охлаждане, замразяване и съхранение на семенна течност
- транспортни средства за разпространение, с цел използване на добития разплоден материал и др.

Направление "Инвестиции, свързани с ефективно управление на води в земеделските стопанства"

Получатели на помощта са регистрирани земеделски стопани.

Подкрепата цели по-ефективно използване на водните ресурси в земеделските стопанства, на базата на внедряване на водоспестяващи технологии, използване на пречистени отпадъчни води, автоматизиране на процесите на управление на водите, намаляване на загубите на вода и пр.

Индикативен списък на възможните инвестиции:

- поливни системи, включително инсталации за дъждуване, системи за капково напояване и други системи за ефективно използване на водния ресурс в процеса на напояване;
- инсталации за пречистване и рециклиране на отпадни и входящи води, и за повторно използване на води;
- оборудване/съоръжения за прилагане на иновативни технологии за пестене на вода;
- съоръжения за съхраняване на вода - резервоари, цистерни и др.;
- системи за автоматизирано напояване, включващи цифрови и роботизирани решения;
- други инвестиции, свързани с ефективното използване на водите при осъществяване на земеделска дейност

Методология за проследяване на действията в областта на климата

Направление „Инвестиции в технологична и екологична модернизация“: Избраният код на интервенция по направлението е **047 Подкрепа за благоприятни за околната среда производствени процеси и ефективно използване на ресурсите в МСП**. Кодът отразява целевата група, дейностите и разходите за подкрепа, а именно: подкрепа за развитието на земеделски стопанства чрез инвестиции в материални и нематериални активи с цел ефективно използване на природните ресурси.

Направление „Инвестиции в центрове за подготовка за предлагане на пазара и съхранение на плодове и зеленчуци“: Избран е код **015 – Стопанско развитие и интернационализация на МСП, включително производствени инвестиции**. По направлението ще се осъществява подкрепа за развитие на къси веригите на доставка, внедряване на иновации и модернизиране на процесите в предварителна обработка, маркетинг и съхранение на земеделска продукция.

Направление „Инвестиции за изграждане/реконструкция и оборудване на животновъдни обекти за отглеждане и преценка на мъжки разплодни животни, в т. ч. добив на биологичен материал от тях“: Избран е код **017 – Специализирани услуги за подпомагане на МСП и групи от МСП (включително услуги за управление, маркетинг и проектиране)**. По това направление ще се насърчават дейности, насочени към подобряване на развъдния процес в животновъдството, целящо опазване и подобряване на съществуващото в страната генетично разнообразие.

Направление "Инвестиции, свързани с ефективно управление на води в земеделските стопанства": Избраният код на намеса е **040 – Управление на водите и опазване на водните ресурси (включително управление на речните басейни, специфични мерки за адаптиране към изменението на климата, повторна употреба, намаляване на течовете)**. По направлението ще се подкрепят инвестиции, допринасящи по-ефективното управление на вода в земеделските стопанства.

Самооценка относно правилата за държавната помощ

Подкрепата от Фонда е съобразена с правилата за държавни помощи. Предложени са режими на помощ съгласно Регламент (ЕС) 702/2014 на Комисията от 25 юни 2014 година относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз, и Насоките на Европейския съюз за държавната помощ в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за периода 2014 - 2020 г. Идентифицираните режими на помощ са посочени в т. 5.1 по-долу.

Идентифицирани приложими режими на държавна помощ

Инвестициите по линия на мярката биха могли да бъдат изпълнявани съгласно един от посочените режими, както следва:

1) Помощ за инвестиции в материални активи или нематериални активи в земеделски стопанства, свързани с първичното селскостопанско производство, съгласно член 14 от Регламент (ЕС) 702/2014 на Комисията от 25 юни 2014 година, относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз;

или

2) Помощ за инвестиции в материални и нематериални активи на територията на земеделски стопанства, свързани с първичното селскостопанско производство, съгласно

раздел 1.1.1.1. (точки 135-155) от Насоките на Европейския съюз за държавната помощ в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за периода 2014 — 2020 г.

Самооценка относно принципа за ненанасяне на значителна вреда (DNSH)

В периода на прилагане на проекта по ПБУ подкрепените с публични средства инвестиционни проекти на крайните получатели на помощта ще бъдат съобразени с принципа за „ненанасяне на значителна вреда“ (DNSH), съгласно Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2020 година за създаване на рамка за улесняване на устойчивите инвестиции и за изменение на Регламент (ЕС) 2019/2088. В процедурите за кандидатстване по схемите ще бъде заложено изискване за съответствие на проектните предложения с изискванията на DNSH, както и съответните контролни механизми.

Съблюдаване на принципите на равнопоставеност на жените и мъжете и осигуряване на равни възможности за всички

Изпълнението на проекта ще бъде изцяло съобразено със съблюдаване на принципите на равнопоставеност на жените и мъжете и осигуряване на равни възможности за всички. Спецификата на целевата група, обект на подкрепата от Фонда (земеделски стопанства) не предполага разделянето им на принципи, имащи отношение към равнопоставеността. Подборът на финансираните инвестиции ще бъде извършван съгласно обективни критерии, недопускащи елементи на неравнопоставеност и даващи равни възможности на всички.

Наличие на трансгранични и международни проекти

Предвид спецификата на подкрепата по проекта и доколкото тя е насочена на ниво земеделско стопанство и не предполага партньорски инициативи с други държави членки, не се предвижда изпълнение на наднационално ниво.

Принос към отворена стратегическа автономност и проблеми със сигурността (Open strategic autonomy and security issues)

При изпълнението на проекта ще се спазват изискванията на конкурентен, прозрачен и недискриминационен механизъм на предоставяне на помощта. Това ще бъде съблюдувано както на ниво краен получател на помощта (регистриран земеделски стопанин), така и по отношение на процедурите за избор на изпълнител, които земеделският стопанин ще трябва да проведе за избор на доставчик на актива/услугата (ако спецификата на проекта предполага подобен избор). Съблюдаването за спазване на изискванията в областта на държавните помощи е допълнителна предпоставка за наличието на механизъм на подкрепа, който не нарушава пазарните принципи и не осигурява предимства при използването на местни вместо вносни стоки.

3. Бенефициент

Държавен фонд „Земеделие“ – Разплащателна агенция, Министерство на земеделието, храните и горите

Държавен фонд „Земеделие“ – Разплащателна агенция, администрира прилагането на всички схеми и мерки за подпомагане на земеделските производители, финансирани с национални и европейски средства. Фондът има дългогодишен опит и разполага с необходимия административен капацитет за прилагане на схемите, които ще бъдат разработени в рамките на Фонда за насърчаване на технологичния и екологичен преход на селското стопанство, в това число по отношение на осъществяването на прием и оценка на проектни предложения, договаряне, извършване на плащания и отчитане на изпълнението.

4. Времеви график за изпълнение на проекта, вкл. дейности, етапи¹.

Общият период за реализиране на проекта е 2022-2025 г.

Етапи и график за изпълнение на дейностите по проекта:

	2022				2023				2024				2025				2026	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
Етап I Подготовка и обявяване на схема за предоставяне на безвъзмездна помощ	■	■	■															
Етап II Кандидатстване, оценка и договаряне				■	■	■	■											
Етап III Изпълнение на проектите							■	■	■	■	■	■	■	■				
Етап IV Отчитане и плащане										■	■	■	■	■	■			

4.1. Кога най-рано може да започне изпълнението на проекта след неговото одобрение?

Индикативно стартиране на дейностите по проекта – I-во тримесечие на 2022 г.

5. Индикативен финансов ресурс за реализация на проекта, вкл. източници на финансиране (ДБ, европейско финансиране, частно финансиране, МФИ).

Общата стойност на проекта е в размер на 447 260 668 Евро. Начислените средства за ДДС, в размер на 44 726 067 Евро, се отнасят за ресурса от Инструмента за възстановяване и устойчивост и ще бъдат осигурени от националния бюджет.

Евро

Дейност	Финансов ресурс (без ДДС)			ДДС (национално финансиране)*
	Общо	В това число от:		
		ЕС	Частно финансиране	
Направление Технологична и екологична модернизация	325 235 913	162 617 957	162 617 957	32 523 591
Направление Инвестиции в центрове за подготовка за предлагане на пазара и съхранение на плодове и зеленчуци	15 338 756	7 669 378	7 669 378	1 533 876

¹ Графикът ще е релевантен за определянето на междинни цели в рамките на Плана за възстановяване и устойчивост и има пряко отношение към освобождаване на траншовете от финансовата подкрепа по линия на Фонда за възстановяване и устойчивост.

Направление Инвестиции за изграждане и оборудване на животновъдни обекти за отглеждане и преценка на мъжки разплодни животни	4 695 695	2 347 848	2 347 848	469 570
Направление Инвестиции, свързани с ефективно използване на вода в земеделските стопанства	101 990 303	50 995 151	50 995 151	10 199 030
ОБЩО	447 260 668	223 630 334	223 630 334	44 726 067

* Средствата за ДДС се отнасят за финансовия ресурс от Инструмента за възстановяване и устойчивост и ще бъдат осигурени от националния бюджет

5.1. Разпределете индикативно финансовия ресурс, според типа разход:

Общ размер на инвестицията – **447,3 млн. евро (без ДДС), в това число:**

Публични средства от Инструмента за възстановяване и устойчивост – **223,6 млн. евро (без ДДС)**

Частно съфинансиране – **223,6 млн. евро (без ДДС)**

Направление „Инвестиции в технологична и екологична модернизация“

За определяне на инвестиционните нужди и основните финансови параметри на подкрепата са използвани данни от прилагането на Подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства” от Мярка 4 „Инвестиции в материални активи“ от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г. (ПРСР).

По подмярката са проведени два приема (през 2015 г. и 2016 г.), а целта на подкрепата е повишаване на конкурентоспособността на земеделците чрез реструктуриране и развитие на наличните материални мощности в стопанствата, насърчаване въвеждането на нови технологии и модернизация на физическия капитал, опазване на компонентите на околната среда и др.

Общо по двата приема са кандидатствали 6 509 земеделски стопани, с обща стойност на заявените разходи в размер на 2,360 млрд. евро и общ размер на заявената субсидия 1,316 млрд. евро. Максималният размер на допустимите разходи по един проект е 1,5 млн. евро. Средният интензитет на помощта е 56%, а средната стойност на субсидията по един проект – 202,1 хил. евро.

По Плана за възстановяване и устойчивост се предвижда интензитет на помощта 50% (максимален интензитет за инвестиционна помощ съгласно Насоките на Европейския съюз за държавната помощ в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за периода 2014-2020 г.). За покриване на същите инвестиционни нужди, при интензитет от 50%, общият размер на заявените субсидии би възлязъл на 1,180 млрд. евро, а средният размер на субсидията за един проект е 181,3 хил. евро.

С оглед осигуряване на по-добър достъп на земеделските стопанства до инвестиционната подкрепа, се предвижда по-нисък размер на максимално допустимите разходи за един заявител - 511,3 хил. евро. При интензитет от 50% максималният размер на субсидията възлиза на 255,6 хил. евро. Данните от прилагането на подмярка 4.1 от ПРСР сочат, че

общо заявените разходи на бенефициентите, заявили разход до 511,3 хил. евро е 1,028 млрд. евро. При този размер на разходите и интензитет на помощта от 50% общият размер на заявената субсидия би бил 663,7 млн. евро, а средно на един проект - 101,97 хил. евро, при сходен брой заявители с този по подмярка 4.1 от ПРСР (6 509 бр.).

В рамките на двата приема по подмярка 4.1 средната усвояемост при проектите с разходи до 511,3 хил. евро е 18,9% (изплатена към заявена субсидия). При прилагане на процент на усвояемост от 24,5% към изчисления общ размер на заявената субсидия (663,7 млн. евро), необходимите средства за финансова подкрепа на земеделските стопани по проекта биха възлезли на 162,6 млн. евро. Предвиденото увеличение на средната усвояемост на ресурса до 24,5% се основава на данните за отчетената инфлация за периода от м. декември 2018 г. (при изцяло приключен процес по договаряне по двата приема на мярка 4.1) до м. април 2021 г., в размер на 5,6%. Така определеният индикативен бюджет ще даде възможност подкрепата да достигне до по-голям брой стопански субекти, с цел адаптиране на стопанствата към нарастващите екологични и икономически предизвикателства.

При индикативен бюджет от 162,6 млн. евро и максимален размер на субсидията от 255,6 хил. евро ще могат да бъдат подпомогнати минимум 636 земеделски стопани.

Данните за формиране на разходите (Costing data) са включени в приложен файл Costing_agricultural investments, sheet 2. Разчети, sheet 3. Данни заявени М 4.1, sheet 4. Данни одобрени М 4.1

По отношение на направлението ще се приложи режим на държавна помощ в съответствие с чл. 14 на Регламент (ЕС) 702/2014 на Комисията от 25 юни 2014 година относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Направление „Инвестиции в центрове за подготовка за предлагане на пазара и съхранение на плодове и зеленчуци“

Разчетите за определяне на необходимите средства за изграждане на центрoвете се основават на данни от прилагането на Схема „Групи производители на плодове и зеленчуци“ и Схема „Организации на производители“, финансирани от ЕФГЗ. Данните касаят предоставената подкрепа за инвестиции, свързани с изграждане на събирателни пунктове и инфраструктура за логистични дейности при подготовката за пазара на плодове и зеленчуци, по изпълнени в периода 2018-2021 г. планове за признаване на групи производители и оперативни програми на организации на производители, както и за инвестиции, заложен в одобрени оперативни програми за периода 2021-2023 г.

Данните сочат, че в периода 2018-2021 г. 10 групи/организации на производители на плодове и зеленчуци са предвидили разходи (които са получили одобрение от Разплащателната агенция) за изграждане на събирателни пунктове и инфраструктура за логистични дейности, на обща стойност 16,333 млн. евро. Средният размер на инвестицията възлиза на 1,633 млн. евро.

С оглед по-прецизното изчисление на средния размер на допустимите разходи за подкрепата по ПВУ, от референтните данни са изключени най-ниският и най-високият разход на групите/организациите на производители, получили подкрепа за инвестиции за събирателни пунктове и логистични дейности. Така, средният размер на одобрените разходи за останалите 8 инвестиционни проекта е в размер на 1,528 млн. евро.

По ПВУ се предвижда максимален интензитет на помощта 50% (максимален интензитет за инвестиционна помощ съгласно Насоките на Европейския съюз за държавната помощ в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за периода 2014-2020 г.).

Приема се, че за четиригодишния период на изпълнение на проекта по ПВУ (2022 г.-2025 г.)

ще бъдат изградени същия брой центрове за подготовка за предлагане на пазара и за съхранение на плодове и зеленчуци, колкото са създадените от групи/организации на производители за период от четири години – 10.

При максимален размер на инвестицията от 1,53 млн. евро (3 млн. лева) и интензитет на помощта от 50% максималният размер на субсидията по един проект възлиза на 767 хил. евро, а общият необходим публичен ресурс за предоставяне на подкрепа за изграждане на 10 центъра е в размер на 7,7 млн. евро.

Данните за формиране на разходите (Costing data) са включени в приложен файл Costing_agricultural investments, sheet 2. Разчети, sheet 5. Данни схеми ГП и ОП

По отношение на това направление ще се приложи режим на държавна помощ съгласно раздел 1.1.1.1. (точки 135-155) от Насоките на Европейския съюз за държавна помощ в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за периода 2014-2020 г.

Направление „Инвестиции за изграждане/реконструкция и оборудване на животновъдни обекти за отглеждане и преценка на мъжки разплодни животни, в т. ч. добив на биологичен материал от тях“

За определяне на общия индикативен ресурс са взети предвид разходите за извършване на две основни дейности по това направление - 1) изграждане/реконструкция на животновъден обект за отглеждане на мъжки разплодни животни и 2) оборудване на лаборатория за окачествяване, охлаждане, замразяване и съхранение на семенна течност.

По отношение на първата дейност - 1) изграждане/реконструкция на животновъден обект за отглеждане на мъжки разплодни животни:

Използвани са данни от постъпили в рамките на два приема (2015 г. и 2016 г.) по подмярка 4.1 "Инвестиции в земеделски стопанства" от ПРСР 2014-2020 г. 13 проектни предложения, касаещи инвестиции за изграждане/реконструкция на животновъдни обекти за отглеждане на едри преживни животни (ЕРД) и дребни преживни животни (ДРД) в месодайно направление. Реферирането към такова производствено направление се основава на сходството в неговата технология с тази при отглеждането на мъжките разплодни животни (не се включват дейности като отглеждане на приплоди, доене и други присъщи операции при отглеждане на млечни животни).

Общата стойност на одобрените разходи за всички проекти е 8,7 млн. евро, а общият размер на одобрената субсидия - 5 млн. евро. Средният размер на инвестиционните разходи за един проект възлиза на 666 хил. евро. Средният интензитет на помощта е 57%, а средната стойност на субсидията по един проект – 381 хил. евро.

По отношение на втората дейност - 2) оборудване на лаборатория за окачествяване, охлаждане, замразяване и съхранение на семенна течност:

За остойностяване на разходите за доставка на оборудване за лабораторна дейност са проведени пазарни консултации в периода 23.08.-07.09.2021 г. по което няма постъпили ценови предложения. Това е много специфична дейност, с тясно специализиран характер, поради което предлагането на подобен вид оборудване е ограничено. Поради това е направено запитване до три компании - доставчици на лабораторно оборудване. В едно от ценовите предложения - Оферта 3, стойностите на оборудването са значително по-високи (почти два пъти разлика в общата стойност) от тези в Оферта 1 и Оферта 2. Затова за изчисляване на разходите по проекта е прието най-ниското ценово предложение - Оферта 1, на стойност 116,6 хил. евро.

Така, общият размер на разходите за извършване на двете дейности -1) и 2) - за един проект възлиза на 782,6 хил. евро (666 хил. евро+116,6 хил. евро).

Предвижда се интензитет на помощта 50% от допустимите разходи (максимален интензитет за инвестиционна помощ съгласно Насоките на Европейския съюз за държавната помощ в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за периода 2014-2020 г.). При този интензитет (50%), средният размер на субсидията за един проект възлиза на 391,3 хил. евро.

При предвидени за изграждане 6 животновъдни обекта за отглеждане и преценка на мъжки разплодни животни общият индикативен размер на финансовия ресурс по това направление възлиза на 2,35 млн. евро.

Данните за формиране на разходите (Costing data) са включени в приложен файл Costing_agricultural investments, sheet 2. Разчети, sheet 6. Данни М 4.1 центрове животни, sheet 7. Данни лаборатории, sheet 8. Оферти лаборатории

По отношение на направлението ще се приложи режим на държавна помощ съгласно чл. 14 на Регламент (ЕС) 702/2014 на Комисията от 25 юни 2014 година относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Направление "Инвестиции, свързани с ефективното използване на вода в земеделските стопанства"

Разчетите за индикативния ресурс по това направление се основават на данни от прием (2016 г.) по подмярка 4.1 "Инвестиции в земеделските стопанства" от ПРСР 2014-2020 г., касаещи проекти, свързани с инвестиции в напояване в земеделските стопанства.

Постъпили са 124 проектни предложения, с обща стойност на заявените разходи 64,07 млн. евро и общ размер на заявената субсидия 36,1 млн. евро. Средният размер на разходите на база одобрени проекти възлиза на 679,9 хил. евро, а средната субсидия - 374,8 хил. евро при среден интензитет на помощта 55%. При предвиден интензитет на помощта от 50% по направлението, средният размер на субсидията е 339,97 хил. евро.

С оглед създаване на условия за достъп на по-голям брой земеделски производители до възможности за инвестиции, свързани с ефективното използване на водата, индикативният бюджет е изчислен на база 150 проектни предложения (ръст от около 20% спрямо заявените проекти по двата приема по ПРСР). При среден размер на субсидията от 339,97 хил. евро публичният ресурс възлиза на 50,995 млн. евро.

Данните за формиране на разходите (Costing data) са включени в приложен файл Costing_agricultural investments, sheet 2. Разчети, sheet 9. Данни заявени М 4.1 напояване; sheet 10. Данни одобрени М 4.1 напояване.

По отношение на това направление ще се приложи режимът на държавна помощ съгласно чл. 14 на Регламент (ЕС) 702/2014 на Комисията от 25 юни 2014 година относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

6. Индикатори

6.1. Индикатор/и за резултат

Направление „Инвестиции в технологична и екологична модернизация“

1. Брой подкрепени земеделски стопанства по проекта

- Начална стойност - 0 (2022 г.)
- Междинна стойност – 127 (20% от проектите, с период на изпълнение до 12 месеца) - II-ро тримесечие на 2024 г.
- Крайна стойност – минимум 636 (при допускане, че всички бенефициенти ще получат максималния размер на субсидията) – IV-то тримесечие на 2025 г.

2. Частни инвестиции по проекта (Собственото съфинансиране при интензитет на помощта 50%, при приключил проект)

- Начална стойност - 0 (2022 г.)
- Междинна стойност – 32,5 млн. евро (при 127 подкрепени земеделски стопанства за периода и максимален размер на съфинансиране на един проект от 255,6 хил. евро) - II-ро тримесечие на 2024 г.
- Крайна стойност – 162,6 млн. евро (при 841 подкрепени земеделски стопанства и максимален размер на субсидията от 255,6 хил. евро) – IV-то тримесечие на 2025 г.

Направление „Инвестиции в центрове за подготовка за предлагане на пазара и съхранение на плодове и зеленчуци“

1. Брой подкрепени инвестиционни проекти за създаване на центрове за подготовка за предлагане на пазара и съхранение на плодове и зеленчуци

- Начална стойност - 0 (2022 г.)
- Междинна стойност - 3 - II-ро тримесечие на 2024 г.
- Крайна стойност - 10 - IV-то тримесечие на 2025 г.

2. Частни инвестиции (при 50% интензитет на помощта)

- Начална стойност - 0 (2021 г.)
- Междинна стойност – 2,3 млн. евро (при три реализирани проекта с максимален размер на помощта 767 хил. евро) - II-ро тримесечие на 2024 г.
- Крайна стойност – 7,7 млн. евро – IV-то тримесечие на 2025 г.

Направление „Инвестиции в животновъдни обекти за преценка на мъжки разплодни животни“

1. Брой подкрепени инвестиционни проекти за създаване на животновъдни обекти за преценка на мъжки разплодни животни

- Начална стойност - 0 (2022 г.)
- Междинна стойност - 3 - II-ро тримесечие на 2024 г.
- Крайна стойност - 6 - IV-то тримесечие на 2025 г.

2. Частни инвестиции (при 50% интензитет на помощта)

- Начална стойност - 0 (2022 г.)
- Междинна стойност – 1,2 млн. евро (при 3 реализирани проекта с максимален размер на помощта 391,3 хил. евро) - II-ро тримесечие на 2024 г.
- Крайна стойност – 2,35 млн. евро – IV-то тримесечие на 2025 г.

Направление "Инвестиции, свързани с ефективното използване на вода в земеделските стопанства"

1. Брой подкрепени инвестиционни проекти, свързани с ефективно използване на води в земеделските стопанства

- Начална стойност - 0 (2022 г.)
- Крайна стойност – минимум 150 – IV-то тримесечие на 2025 г.

2. Частни инвестиции (при 50% интензитет на помощта)

- Начална стойност - 0 (2022 г.)
- Крайна стойност – 50,995 млн. евро – IV-то тримесечие на 2025 г.

6.2. Индикатор/и за ефект

Нарастване на броя на земеделските стопани, извършили инвестиции за адаптиране на своите стопанства за справяне с предизвикателствата на зеления и цифров преход - дял на бенефициентите по проекта, % от общия брой регистрирани земеделски стопани

- Начална стойност - 0% (2022 г.)
- Крайна стойност – 0,8% (при максимален размер на субсидията 255,6 хил. евро) - IV-то тримесечие на 2025 г.

Нарастване на дела на използваното при ЕРД количество семенна течност, с произход България, от общото използвано количество

- Начална стойност - 25% (2022 г.)
- Крайна стойност - 40% (IV-то тримесечие на 2025 г.)

Нарастване на дела на изкуствено осеменени женски животни от рода на ДРД

- Начална стойност - 6% (2022 г.)
- Крайна стойност - 12% (IV-то тримесечие на 2025 г.)

7. Изисква ли реализацията на проекта провеждане на процедура по ЗОП?

Не.

Предоставянето на подкрепата по отношение на земеделските стопани ще се предоставя от Държавен фонд „Земеделие“ – Разплащателна агенция чрез обявяване на прием на проектни предложения.

В пакета документи за провеждане на приема ще бъдат заложените основните параметри на подкрепата, правилата и условията, свързани с процеса на кандидатстване, оценка, договаряне, изпълнение и отчитане на дейностите по одобрените проекти. При избора на доставчик на дълготрайни материални и нематериални активи крайните получатели на помощта – земеделските стопани, следва да спазват принципа за добро финансово управление, както и заложените в чл. 2 на Закона за обществените поръчки принципи - равнопоставеност и недопускане на дискриминация, свободна конкуренция, пропорционалност, публичност и прозрачност.

7.1. Ако се изисква процедура по ЗОП, каква част от дейностите и финансовият ресурс ще бъдат предмет на обществената поръчка?

7.2. Ако се изисква процедура по ЗОП, какъв е индикативният график за изпълнението ѝ?

8. Демаркация и допълняемост.

8.1. Ако са изпълнявани сходни проекти (независимо от източника им на финансиране), опишете как този проект надгражда/допълва постигнатото с предходните проекти.

За периода 2014-2020 основен източник на подкрепа за реализация на инвестиции в земеделските стопанства е Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г. (ПРСР)

Подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ има за цел повишаване конкурентоспособността на земеделието в Република България чрез реструктуриране и развитие на наличните материални мощности в стопанствата, насърчаване въвеждането на нови технологии в производството и модернизация на физическия капитал, подобряване на условията в земеделските стопанства, насърчаване на сътрудничеството между земеделските стопани и т. н.

Допустими за подпомагане по подмярката са разходи за: строителство или обновяване на сгради и на друга недвижима собственост, използвана за земеделското производство; закупуване на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на земеделския производствен процес; създаване и/или презасаждане на трайни насаждения; разходи за достигане съответствие с нововъведените стандарти на ЕС; закупуване, на специализирани земеделски транспортни средства за земеделското производство; закупуване на софтуер, за ноу-хау и др.

Финансовата помощ за одобрени проекти е в размер 50 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи. Интензитетът на помощта се увеличава с до 20% за някои приоритетни групи стопанства или производства, за проекти, които се изпълняват в обхвата на необлагодетелствани райони, както и за проекти за колективни инвестиции.

Фондът за насърчаване на технологичния и екологичен преход на селското стопанство се фокусира изцяло върху зелените и цифрови инвестиции и цели нарастване на броя на земеделските стопани, които успешно са адаптирали своите стопанства за справяне с предизвикателствата на зеления и цифров преход. И доколкото подкрепата по ПРСР има принос основно за подобряване на икономическа устойчивост на стопанствата (чрез инвестиции, насочени в по-голямата си част към повишаване на тяхната конкурентоспособност), то инвестициите по ПВУ ще надградят вече постигнатото, като допринесат за постигане на екологична устойчивост и цифрова трансформация на производствените структури, а оттам – и на сектора като цяло.

Така например, с инвестициите по настоящия проект ще се надградят инвестициите, които се финансират по линия на NextGenerationEU в рамките на ПРСР 2014-2020 г., като се цели постигане на допълняемост по двата инструмента. В случай че бенефициент вече е участвал за подкрепа по NextGenerationEU, ще може да кандидатства по Механизма за възстановяване, като надгради инвестицията си с друг тип оборудване, което допринася за по-добро използване на ресурсите и екологизиране на производствените практики.

За да се гарантира недопускане на двойно финансиране за един и същ разход по проекта по ПВУ и другите инструменти, ще се извършва контрол на бенефициент/краен получател на ниво тип на инвестицията. Бенефициент, получил подкрепа за даден тип инвестиция по ПРСР, няма да бъде допустим за подпомагане за същия тип инвестиция по ПВУ. Контролът ще обхване крайните получатели на помощта по всяко от четирите инвестиционни направления. Бенефициент, получил инвестиционна подкрепа от Фонда за насърчаване на технологичния и екологичен преход няма да може да получи финансова помощ за същия тип инвестиция по Стратегическия план

8.2. Ако по линия на програмите от Споразумението за партньорство, централно управляваните инструменти на ЕС или Фонда за справедлив преход са предвидени за изпълнение сходни проекти, очертайте демаркацията с настоящия проект.

Подкрепата за инвестиции в земеделските стопанства по Програмата за развитие на селските райони, Плана за възстановяване и устойчивост и Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони се допълва без да се припокрива.

За да се гарантира недопускане на двойно финансиране за един и същ разход по проекта по ПВУ и ПРСР, ще се извършва контрол на бенефициент/краен получател на ниво тип на инвестицията. Бенефициент, получил подкрепа за даден тип инвестиция по ПРСР, няма да бъде допустим за подпомагане за същия тип инвестиция по ПВУ. Контролът ще обхване крайните получатели на помощта по всяко от четирите инвестиционни направления.

При изготвяне на съответните интервенции по Стратегическия план по ОСП ще се заложи условие, бенефициент, получил инвестиционна подкрепа от Фонда за насърчаване на технологичния и екологичен преход, да не може да получи финансова помощ за същия тип инвестиция по Стратегическия план.

Индикативните графици за приемите по отделните инструменти (подмярка 4.1 от ПРСР 2014-2020 г., проекта по ПВУ и Стратегическия план по ОСП) показват ясна времева демаркация между тях. Процедурите по прием не се застъпват, което осигурява необходимата яснота за земеделските стопани относно прилаганите механизми и предотвратява допълнително натоварване за администрацията.

Проведеният през 2021 г. прием на проектни предложения по подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ (който е последен в рамките на ПРСР 2014-2020 г.) приключи в края на м. септември 2021 г. Съгласно индикативния график на проекта по ПВУ, дейностите по кандидатстване, оценка и договаряне стартират през четвъртото тримесечие на 2022 г. (една година след приключване на приема по подмярка 4.1) и обхващат периода до края на третото тримесечие на 2023 г. В този период не се предвиждат приеми на проекти по други програми. На практика, в периода, в който се провежда оценката на проекти по ПВУ, вече ще е налична информация за одобрените бенефициенти по подмярка 4.1 и типа инвестиции, за които те ще получат публична подкрепа по ПРСР.

Предвижда се приемът на проекти по Стратегическия план по ОСП да започне в края на 2023 г. или в началото на 2024 г., тоест след приключване на договарянето по ПВУ. Това ще позволи ефективен контрол върху бенефициентите на ниво инвестиция, за недопускане на двойно финансиране по Стратегическия план и ПВУ.

Описаният механизъм позволява да се постигне допълняемост на подкрепата по различните инструменти, без това да доведе до риск от двойно финансиране. Следва да се подчертае, че тези инструменти се администрират от една публична институция - ДФЗ-РА, която разполага с достатъчно данни за бенефициентите и изпълняваните от тях инвестиции и има налични механизми и дългогодишен опит в практиката за недопускане на плащане за един и същ разход от различни източници.

С оглед гарантиране на ефективността и своевременното изпълнение на ангажиментите на ДФЗ – РА по прилагането на различни инструменти за подкрепа, са предвидени мерки за значително укрепване на неговия капацитет. С цел ускоряване на процедурите по разглеждане и оценка на проектните предложения от прием `2021 г. по подмярка 4.1 от ПРСР са предприети действия за привличане на допълнителен персонал за ускоряване на процедурите по разглеждане и оценка на проектните предложения от прием `2021 г. по подмярка 4.1 от ПРСР. При необходимост ще бъдат наети и допълнителни служители за изпълнение на дейностите по проекта по ПВУ.

9. Проектът допринася ли пряко за изпълнение на някоя от Специфичните препоръки на Съвета, отправени към България в рамките на Европейския семестър в периода 2017-2020 г.? Моля, опишете как.

Реализацията на проекта ще има пряк принос за постигане на целите както на цифровия, така и на зеления преход и кореспондира в голяма степен с препоръките на Съвета за 2019 г. и 2020 г. относно Националната програма за реформи на България и Конвергентната програма, свързани с необходимостта от насърчаване на инвестициите в екологосъобразни технологии, повишаване на ефективността при използване на енергията и ресурсите, цифровизацията.

Докладът за България за 2020 г. на ЕК в рамките на Европейския семестър, съдържащ оценка на напредъка в структурните реформи, предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси и резултати от задълбочените прегледи в съответствие с Регламент (ЕС) № 1176/2011, констатира следните слабости и отправя следните препоръки към България:

- Недостатъчните инвестиции са пречка пред модернизирането на икономиката, което забавя процеса на догонване. В същото време е налице потребност от инвестиции в екологосъобразни технологии и устойчиви решения, в транспортната, енергийната и екологичната инфраструктура, в цифровизацията и в НИРД.

- България продължава да е най-енергоемката икономика и икономиката с най-големи емисии на парникови газове в ЕС, далеч пред останалите. Високата енергийна интензивност на икономиката и бавният напредък в постигането на целите за енергийна ефективност оказват отрицателно въздействие върху производителността и конкурентоспособността.

Посочените предизвикателства са изведени и в Специфична препоръка № 3 от Специфичните препоръки на Съвета, относно националната програма за реформи на България за 2019 г. (Доклада на ЕК за 2019 г.): „Да насочи икономическата политика, свързана с инвестициите, към научните изследвания и иновациите, транспорта, по-специално към неговата устойчивост, водите, отпадъците и енергийната инфраструктура и енергийната ефективност, като отчита регионалните различия и подобрява бизнес средата“.

Проектът допринася пряко за изпълнение на посочените специфични препоръки. Предвидените във Фонда инвестиции ще подпомогнат земеделските стопанства в области като технологична модернизация, дигитализация, ресурсна ефективност - области, в които резултатите на България са под средните за ЕС.

10. Проектът допринася ли за изпълнението на реформа в даден сектор? Моля, опишете как.

В периода след присъединяването на България към ЕС, като резултат от финансовата подкрепа от европейските фондове, инвестиционната активност в селското стопанство нарасна значително, което доведе до нарастване на неговата производителност и конкурентоспособност. Настоящите предизвикателства обаче, свързани с изграждането на устойчива продоволствена система, гарантираща здравето на хората, обществата и планетата, изискват коренна трансформация на прилагания в момента производствен модел. Всички участници в хранителната верига трябва да играят своята роля за постигане на устойчивост в тези верига. Земеделските производители следва ускорено да променят методите си на производство и да използват най-добре природосъобразни, технологични, цифрови и други решения, за да осигурят по-добри климатични и екологични резултати, да увеличат устойчивостта на климата и да намалят и оптимизират използването на влаганите продукти (напр. пестициди, торове). За тази цел са необходими значителни инвестиции, но те ще доведат до по-висока възвращаемост чрез създаване на добавена стойност и

намаляване на разходите.

Предвидените по проекта инвестиции ще имат принос към новата инициатива на ЕС за въглеродно земеделие в рамките на Пакта за климата. Инициативата ще насърчи нов бизнес модел, който предоставя на фермерите нов източник на доходи и помага на други сектори да декарбонизират хранителната верига. Както е посочено в Плана за действие за кръговата икономика, Комисията ще разработи регулаторна рамка за сертифициране на отстраняването на въглеродни емисии въз основа на стабилно и прозрачно отчитане на въглерод, за да следи и проверява истинността на изхвърлянето му.

Съхраняването на земеделието е от ключово значение за запазване на жизнеността на селските райони. Въвеждането на съвременни цифрови технологии и екологосъобразни земеделски практики ще привлече млади хора в отрасъла, което ще забави процесите на обезлюдяване на уязвимите селски региони на страната.

В този контекст се предвиждат целенасочени мерки за техническо и технологично адаптиране на земеделските производствени практики към променящите се условия чрез дългосрочни инвестиции и реформи, водещи до трансформиране на процесите от производството до потреблението.

11. Проектът допринася ли за развитие на някой от аспектите на устойчивото икономическо развитие? Моля, опишете как.

Предвидените по проекта инвестиции са с висок приоритет, предвид бавния темп на нарастване на ресурсната производителност, високата енергоемкост на производството и ниското ниво на навлизане на цифровите технологии в българското селско стопанство.

Земеделските дейности имат значителен принос за изменението на климата и биологичното разнообразие чрез емисии на парникови газове, излишъци от хранителни вещества в почвата, водата и въздуха, почвени обработки, водещи до ерозия и др. От друга страна, все по-екстремните ефекти от неблагоприятните климатични събития оказват негативно влияние върху продуктивността и производителността на сектора и имат потенциални отрицателни последици за цялата икономика, като: понижаване на доходите на земеделските производители, по-висока безработица, повишаване на цените и по-високи потребителски разходи и като цяло - до проблеми, свързани с продоволствената сигурност на страната.

Проектът ще допринесе за изпълнение не само на националните и общоевропейските цели в областта на зеления и цифровия преход, но и за ускоряване на икономическото възстановяване.

12. Проектът допринася ли за изпълнението на целите на Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030? Моля, опишете как.

Реализацията на проекта за насърчаване на технологичния и екологичен преход на селското стопанство има потенциал за принос към изпълнението на трите цели на Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030:

- Ускорено икономическо развитие - чрез повишаване на устойчивостта и конкурентоспособността на аграрния отрасъл;
- Демографски подем - чрез създаване на благоприятни условия за развитие на аграрен бизнес от образовани млади хора;
- Намаляване на неравенствата - чрез насърчаване на земеделски дейности, допринасящи за укрепване на жизнеспособността на селските райони.

Пряк принос ще е налице по отношение на реализацията на Приоритет 3. Интелигентна индустрия, Приоритет 5. Чист въздух и биоразнообразие, Приоритет 6. Устойчиво селско стопанство, Приоритет 9. Местно развитие, както и косвен ефект за постигането на останалите приоритети.

13. Проектът допринася ли за изпълнението на целите и приоритетите, определени в Интегрирания национален план „Енергетика и климат“? Ако отговорът е „да“, моля, опишете как.

В Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г. са очертани следните ангажименти на селското стопанство, свързани с изпълнение на националните цели в тази сфера:

- намаляване и/или оптимизиране на емисиите от селскостопанския сектор (за периодите 2021-2025 г. и 2026-2030 г. емисиите да не надхвърлят поглъщанията, изчислени като сбора на общите поглъщания общо във всички отчетени категории площи (No-debit commitment))
- повишаване на осведомеността и познанията както на фермерите, така и на администрацията по отношение на действията и въздействието им върху изменението на климата

Постигането на тези амбициозни цели, налага ускорена технологична модернизация и внедряване на екологосъобразни производствени решения, които ще позволят на бизнесоператорите да прилагат устойчиви земеделски практики.

14. Оценка на DNSH

В периода на прилагане на проекта по ПВУ подкрепените с публични средства инвестиционни проекти на крайните получатели ще бъдат съобразени с принципа за „ненанасяне на значителна вреда“ (DNSH), съгласно Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2020 година за създаване на рамка за улесняване на устойчивите инвестиции и за изменение на Регламент (ЕС) 2019/2088. В процедурите за кандидатстване по схемите ще бъде заложено изискване за съответствие на проектните предложения с изискванията на DNSH, както и съответните контролни механизми.

Част 1 от контролния списък за оценката съгласно принципа за ненанасяне на значителни вреди

<i>Моля, посочете кои от екологичните цели по-долу изискват оценка по съществуване на мярката съгласно принципа за ненанасяне на значителни вреди</i>	Да	Не	<i>Обосновка, ако е избрано „Не“</i>
Смекчаване на изменението на климата		X	Проектното предложение има незначително предвидимо въздействие върху тази екологична цел, като се вземат предвид както преките, така и първичните непреки въздействия през целия жизнен цикъл. Мярката е свързана с инвестиции и дейности, осигуряващи опазване на компонентите на околната среда, ВЕИ, иновативни производствени технологии, цифрови технологии за прецизно производство и автоматизиране на работните

			<p>процеси, в това число ефективно използване на ресурсите.</p> <p>В резултат на предоставената подкрепа земеделските стопанства ще имат достъп до нови технологии и решения, които биха направили производството им по-екологосъобразно и ще намалят нивата на емисиите им.</p>
Адаптиране към изменението на климата		X	<p>Основната цел на мярката е да създаде условия за по-екологосъобразно производство.</p> <p>Предвидените инвестиции ще допринесат за настоящата и бъдещата адаптация към изменението на климата и няма да създават условия за бъдещо отрицателно въздействие върху хората, природата или активите.</p>
Устойчиво използване и опазване на водните и морските ресурси		X	<p>Водата е част от процесите в земеделското производство. Независимо от това, ако водата се използва като ресурс или е отпадък (отпадъчни води), настоящата мярка предоставя възможности за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - модернизиране на технологиите за намаляване на отпадните води или за тяхното пречистване; - въвеждане на технологии и на автоматизирани системи за по-ефективно използване на водата. <p>По проекта ще бъдат подпомагани само инвестиции, които няма да окажат негативно въздействие върху водните ресурси, съобразени са с изискванията на Рамковата директива за водите и са в съответствие в регламентираните национални процедури в областта на околната среда и водите.</p> <p>В насоките за прилагане на инвестиционната схема и в заявлението за кандидатстване на земеделските производители ще бъдат включени изисквания, гарантиращи спазването на европейското и националното законодателство в тази област.</p>
Кръгова икономика, включително предотвратяване на образуването на отпадъци и тяхното рециклиране		X	<p>Настоящата мярка е свързана с прилагането на принципите на кръговата икономика и устойчивото управление на ресурсите.</p> <p>В нейния обхват се включват и дейности за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подкрепа за оползотворяване и преработка на отпадни суровини от селскостопански продукти; - Подкрепа за оптимизиране и внедряване на екологични и устойчиви решения и технологии за по-ефективно използване на природните ресурси <p>Изпълнението на тези дейности ще подпомогне земеделските стопанства да бъдат по-устойчиви и</p>

			да спазват и да допринасят за изпълнението на изискванията на кръговата икономика.
Предотвратяване и контрол на замърсяването на въздуха, водите или земята		X	<p>Мярката е свързана с инвестиции и дейности, осигуряващи опазване на компонентите на околната среда, ВЕИ, иновативни производствени технологии, цифрови технологии за прецизно производство и автоматизиране на работните процеси, в това число ефективно използване на ресурсите.</p> <p>Оптималното използване на природните ресурси води до положително въздействие по отношение на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - подобряване на качеството на въздуха, водата или земята; - намаляването или в някои случаи предотвратяване на източниците на замърсяване; - намаляването на риска за човешкото здраве или околната среда по отношение на употребата на опасни вещества. <p>В рамките на проекта ще бъдат подпомагани само инвестиции, които съответстват на европейското и националното законодателство в областта на околната среда, климата и биоразнообразието. Това ще бъде гарантирано чрез включване на изрични задължения за получателите на помощта и в насоките за прилагане на схемата и в заявлението за кандидатстване по нея.</p>
Защита и възстановяване на биологичното разнообразие и екосистемите		X	<p>Проектът предвижда подкрепа за инвестиции, цифрови устройства и оборудване, които подобряват процесите по отглеждането на селскостопанските култури и животни, намаляват обема на използваните препарати, торове и други ресурси, предпазващи водата, почвата и въздуха. В тази връзка, проектът няма да окаже негативно въздействие и ще допринесе за защитата и възстановяването на биологичното разнообразие и екосистемите.</p> <p>Независимо от това от земеделските стопани ще се изисква да гарантират при кандидатстването, че при изпълнението на проекта ще бъде спазен принципът за ненасяне на значителна вреда, установен в Регламента за таксономията, в това число и за опазване на биоразнообразието и екосистемите.</p>